

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Динник О.М.

студентка,

Науковий керівник: Пелех І.В.

кандидат юридичних наук,

Запорізький національний університет

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ

На сучасному етапі розвитку української державності вагоме місце займає формування правової системи, одним з ключових елементів якої є права і свободи людини. Законодавче закріплення і реальне забезпечення прав і свобод людини є пріоритетним завданням правової держави. Права і свободи людини є однією з провідних проблем сучасної науки, яка всебічно досліджується.

Права та свободи людини стали об'єктом дослідження багатьох і вітчизняних, і зарубіжних вчених, серед яких Г.В. Антипова, О.С. Алексєєв, Ю.С. Бадалянц, Дж. Берман, О.В. Грищук, І.М. Жаровська, С.В. Ісакович, В.М. Капіцин, М.С. Кельман, Б.О. Кістяковський, В.Б. Ковальчук, А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, М.І. Козюбра, С.Л. Лисенков, О.А. Лукашева, Л.А. Луць, М.М. Марченко, А.Ю. Олійник, В.Ф. Погорілко, С.П. Погребняк, В.Ф. Сіренко, П.М. Рабінович, А.Х. Саїдов, О.Ф. Скакун, С.С. Сливка, Г.К. Цвайгерт, П.Б. Стецюк, В.Я. Тацій, Ю.М. Тодик, Р.Б. Тополевський, В.Є. Чиркін, М.Ф. Чудаков, П.П. Шляхтун, О.Ф. Фрицький, М.І. Хавронюк та ін.

Конституційні права і свободи людини і громадянина – закріплені Конституцією України та гарантовані державою можливості кожної людини і громадянина вільно та самостійно обирати вид і міру своєї поведінки, користуватися наданими їм соціальними благами як в особистих, так і суспільних інтересах.

У свою чергу П.М. Рабінович основоположні права людини визначає як певні можливості людини, які необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку в конкретно-історичних умовах, об'єктивно зумовлюються досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені обов'язками інших суб'єктів [4].

Відповідно до позиції О.Ф. Фрицького, конституційні права та свободи – це встановлені Українською державою, закріплені в її Конституції та інших законах певні можливості, які дають змогу кожній людині та громадянину обирати вид своєї поведінки, користуватися економічними і соціально-політичними свободами та соціальними благами як у особистих, так і в суспільних інтересах [7].

Подібний підхід до інтерпретації конституційних прав та свобод підтримується й іншими вченими.

Водночас О.В. Скрипнюк під конституційними правами та свободами людини розуміє важливий елемент конституційно-правового статусу особи, зміст якого визначають закріплені та гарантовані Конституцією України межі легітимної діяльності або поведінки особи або осіб щодо задоволення своїх політичних, соціально-економічних, культурних й інших соціальних потреб [8].

На думку В.Ф. Погорілка та В.Л. Федоренка, конституційні права та свободи людини – це встановлена Конституцією України та гарантована Українською державою міра можливої поведінки або діяльності особи (колективу осіб) з метою задоволення своїх законних потреб і інтересів у політичній, економічній, соціальній, культурній (духовній), екологічній, інформаційній та інших сферах суспільного життя [9].

П. П. Шляхтун розрізняє поняття конституційні права особи та конституційні свободи особи. Перші визначає як закріплені в конституції юридичні можливості поведінки особи. Під конституційними свободами розуміє юридичні можливості здійснювати чи не здійснювати певні дії.

Права людини – певні можливості, які є необхідними для існування та розвитку людини в конкретний період. Права людини залежать від рівня розвитку людства і повинні бути загальними і рівними для кожної людини. Зміст і обсяг таких можливостей людини зумовлюються в першу чергу можливостями суспільства у цілому, перш за все рівнем його економічного розвитку. На відміну від прав, свободи реалізуються шляхом невтручання держави в сферу поведінки особи. В законодавстві та науковій літературі часто вживається вираз «права і свободи людини». Відмінність між правами і свободами як явищами соціальними, а також між відповідними поняттями ще й досі однозначно не з'ясована навіть на загальнотеоретичному рівні.

Конституція України у ст. 3 проголошує людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищими соціальними цінностями [1]. Це зумовлює необхідність детальної правової охорони, яка полягає в нормативному закріпленні гарантій невід'ємності цих цінностей. Проте, незважаючи на конституційну охорону, в повсякденному житті маємо факти частого порушення основних прав людини, які закріплюють за людьми вищенаведені цінності, що зумовлено і неправильним трактуванням самих прав, і недостатністю правового регулювання певних відносин, які із цих прав випливають.

Аналізуючи дане положення, можна зробити висновок про те, що держава зобов'язана не лише проголошувати права і свободи, а й дбати про їх охорону та реалізацію, гарантувати їх. Наука конституційного права під гарантіями прав і свобод розуміє умови і засоби, які забезпечують фактичну реалізацію та всебічну охорону прав і свобод особи.

Гарантії прав і свобод людини прийнято поділяти на загально- соціальні й спеціальні. До перших належать, насамперед, явища економічні (ступінь розвитку ринкової економіки, різноманітність форм власності та засобів виробництва, рівень продуктивності праці); політичні (демократичний устрій суспільства, плюралістична політична система, наявність розгалуженої мережі політичних партій, демократична виборча система); духовно-ідеологічні (ідеологічний плюралізм, відсутність одержавлення однієї з ідеологій,

поширення загальнолюдських ідеалів). Спеціальні гарантії прав і свобод людини в Україні представлені нормативними і правовими механізмами реалізації таких прав і свобод.

На сучасному етапі розвитку держави і суспільства проблема забезпечення прав і свобод особи набуває особливого значення.

Формування правової держави і створення передумов, за яких особа реально стає найвищою соціальною цінністю, є безумовно дуже важким завданням, для вирішення якого необхідно докласти великих зусиль і спрямувати суспільство на шлях змін, які пов'язані з подоланням усього комплексу наявних проблем.

На сьогодні, права людини зазнають трансформації під впливом розвитку суспільства і Науково-технічного прогресу, тому з'являються нові права які потребують додаткового врегулювання.

Отже, конституційні права і свободи людини є невід'ємні права і свободи людини і громадянина, що належать їм від народження чи завдяки наявності у них громадянства України, гарантуються Українською державою і становлять ядро правового статусу особи в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Юрінком, 1996.
2. Кириченко В.М., Куракін О.М. Теорія держави і права: модульний курс: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
3. Рабінович П.М. Філософія прав людини у Конституції України // Юридичний вісник. К., 1994.
4. Рабінович П.М. Права людини та їх юридичне забезпечення. – К., 1992.
5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Видання 5-те, зі змінами. Навчальний посібник. – К.: Атіка. – 2001.
6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2004.
7. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
8. Скрипнюк О.В. Конституційне право України. Академічний курс : [підруч.] / О.В. Скрипнюк. – К. : Ін Юре, 2010. – С. 307–308.
9. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: підруч.: у 2 т. – Т.1 / За ред. В.Ф. Погорілка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 544 с.